

ДОКЛАД НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ДОМ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА С УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ – С. СЛАВОВИЦА, ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ

Във връзка с функциите на Национален превантивен механизъм (НПМ), които изпълнява омбудсманът на Република България, на основание Заповед № 80-179/25.11.2024 г. екип на институцията извърши проверка в Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ) – с. Славовица на 29.11.2024 г.

1. Материални условия

Към момента на посещението на екипа на НПМ в ДПЛУИ са настанени 48 души при капацитет 50, като всички отговарят на профила на социалната услуга и са настанени по силата на съдебно решение. Предвид спецификата на състоянието на потребителите, в хода на делата съдия от Районен съд - Пазарджик е идвал на място в дома, което институцията на омбудсмана като НПМ определя като добра практика.

ДПЛУИ е разположен в масивна двуетажна сграда, като към момента на проверката се извършваше ремонт. Обособени са 24 спални помещения, от които в 19 спални са настанени по двама потребители, в 1 е настанен един потребител и в 4 спални са настанени по трима потребители. Към всички спални помещения има санитарен възел (баня и тоалетна). Стаите са с нови мебели, извършен е освежаващ ремонт, сменени са подовите настилки, поставени са мрежи против комари.

Изградена е рампа за достъп на лица с намалена подвижност. В двора на дома има три беседки и до тях са изградени бетонни алеи за достъп на потребителите с намалена подвижност и на потребителите в инвалидни колички.

Достъп до сградата и двора на ДПЛУИ – с. Славовица

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В общите помещения и на фасадата на сградата са поставени камери за наблюдение с цел защита на потребителите и персонала. Сградата се отоплява с локално парно с котел на нафта. Сменен е парният котел и два бойлера, закупено е ново оборудване за кухнята, а за нуждите на потребителите са закупени допълнителна сушилня и каландър.

ДПЛУИ е с кухня и столова с разливно и миялно помещение, като храненето се извършва на четири групи, с помощ от персонала за потребителите, които не могат да се хранят самостоятелно.

Предлаганата храна е разнообразна и отговаря на изискванията на Стандарт 12 от Приложение № 25 към § 2, ал. 1 от преходните и заключителните разпоредби на Наредбата за качеството на социалните услуги.

Спално помещение и баня в ДПЛУИ – с. Славовица

2. Администрация и управление

От предоставеното длъжностно разписание е видно, че няма свободни щатни бройки. През 2024 г. са проведени 9 обучения на служителите, съобразени със спецификата на работа с целевата група потребители на социалната услуга. Ежегодно се организират и супервизии на служители.

3. Медицинско обслужване

Медицинското обслужване на място се извършва от 4 медицински сестри, които работят по график. Към момента на проверката една от медицинските сестри беше в отпуск поради временна неработоспособност, а друга – в годишен отпуск, което е наложило промяна на графика.

Има оборудван медицински кабинет (сестринска стая), в който се съхраняват лекарствени продукти и консумативи – в спешен шкаф и за ежедневен прием,

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

съгласно дадените от лекар назначения. Лекарствата в спешния шкаф бяха проверени и са в срок на годност. Води се медицинска документация, в това число рапортна тетрадка на дежурния медицински персонал и тетрадка за назначения.

Спешен шкаф с лекарства, медицинска документация и кабинет с легло за прегледи

Всички лица са вписани в пациентската листа на един общопрактикуващ (личен) лекар, който извършва необходимите прегледи, в това число профилактични. Консултации, профилактични прегледи и изследвания се назначават от личния лекар и от лекарите - специалисти, чиито услуги потребителите ползват.

Настанените се прегледват редовно от лекар по дентална медицина, който посещава дома и на място, като при необходимост провежда съответното лечение.

При настаняване на нов потребител се изготвя първоначална оценка за здравословното състояние на лицето от дежурната медицинска сестра, в последствие и от избрания личен лекар.

Към момента на проверката в дома няма настанени неподвижни потребители, за трудноподвижните са осигурени помощни средства. За 2024 г. до момента на проверката са настъпили 2 смъртни случая на потребители с тежки придружаващи заболявания.

4. Мерки за закрила

Под пълно запрещение са поставени 38 потребители, на 34 от тях е назначен настойник - служител от Дома. С едно лице се работи за реинтеграция в семейна среда.

Служителите оказват много добри грижи за потребителите и прилагат различни видове терапии. За свободното време на настанените лица в три големи помещения са обособени занимални, в които със съдействието на трудотерапевти, педагог, специален педагог и логопед потребителите се занимават с различни дейности, според техните желания, възможности и умения. Създадено е ателие „Готварство”, в което потребители участват в приготвянето на храна. Обособен е

фризьорски салон и ателие за арттерапия, подновена е стаята за базална стимулация. За поддържане физическата форма на потребителите ще бъдат закупени бягаща пътечка и велоергометър.

Редовно се организира отбелязването на рождени и именни дни на потребителите, както и на различни други празници.

Настанените лица не ползват външни социални услуги, поради отдалечеността на дома от други населени места.

По време на проверката лицата бяха облечени подходящо за сезона, в добро настроение и общуваха свободно с екипа на НПМ.

Към момента няма информация за визията за деинституционализация на ДПЛУИ – с. Славовица.

В годишните си доклади омбудсманът в качеството си на НПМ многократно е отбелязвал негативната констатация, че като цяло липсва визия за преместване на услугите за резидентна грижа в общността. Вместо това се наблюдава противоположна тенденция – материалната база на старите институции, разкрити на голямо разстояние от общинския център, в някои случаи без съпътстваща инфраструктура, се преустройва с минимални средства за разкриване на защитени жилища и центрове за настаняване от семеен тип. Това води до практиката новите услуги да се разполагат фактически в същата сграда, или в двора на съответната резидентна услуга от стар тип.

Институцията на омбудсмана като НПМ счита за необходимо да посочи, че в Общите европейски насоки за преход от институционална грижа към грижа в общността (с. 129) е посочено: „Разработването на планове за бъдещо използване на сградите трябва да бъде част от процеса на закриване на институциите ... важно е и да се гарантира, че нито една част от сградата няма да се използва за предоставяне на институционална грижа за която и да е група ползватели“.

Трайната изолация на хора с увреждания допълнително задълбочава тяхното заболяване. Това е предпоставка за потенциални трудности при преместването им в нови социални услуги и е пречка за успешното им бъдещо включване в обществото. Поради това становището на НПМ е, че новите резидентни социални услуги следва да се разкриват в общността, в близост до здравна и социална инфраструктура.

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ИНСТИТУЦИЯТА НА ОМБУДСМАНА ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

ДО КМЕТА НА ОБЩИНА СЕПТЕМВРИ:

Да предостави информация относно конкретния план за деинституционализация на ДПЛУИ – Славовица.